Mükellefiyet

Ankara'dan okuyucumuz: "Kız ve erkek çocuklarımızın namaza ve tesettür hükümlerini uygulamaya başlamalarının belli bir yaş sınırı var mıdır?"

Öğrenme, çocuk zararı faydadan ayırmaya başladıktan sonra başlar. Güç yetirebildiğini öğrenir. Peygamber Efendimiz (asm) kız ve erkek fark etmeksizin, çocuklarımıza namazı yedi yaşında öğretmeye başlamamızı emir buyurmuştur.3 Fakat mahşerdeki hesaba dönük sorumluluğun başladığı yaş, ergenlik yaşıdır. Kur'ân, "Allah kimseyi gücünün yettiğinden fazlasıyla mükellef tutmaz"4 buyurmuştur. Güç yetirme sınırı teklif yaşıdır, yani mükellef olma yaşıdır. Peygamber Efendimiz (asm) "güç yetirme" sınırını, yani mükellef olma yaşını şöyle bildirmiştir: "Kalem üç kişiden kaldırılmıştır: 1- Uyanıncaya kadar uyuyandan. 2- Delikanlı oluncaya kadar çocuktan. 3- Akıllanıncaya kadar deliden."5

Demek, çocuk delikanlı olunca, eğer aklı da yerindeyse mükelleftir, yani teklif yaşına gelmiştir. Teklif yaşı kişinin âkıl-bâliğ olduğu, yani ergenliğe ulaştığı yaştır. Buluğ, biyolojik ergenlik demektir ve kişinin çocukluk döneminden çıkıp yetişkinler grubuna katıldığı dönemin başlangıcıdır. Bu yaş iklim şartlarına ve çocuğun biyolojik ve psikolojik yapısına ve yaratılışına göre değişiklik arz edebilmektedir. Ergenlik çağı net olarak, erkek çocuklar için ilk ihtilâm olduğu yaşta; kız çocuklar için ise ilk âdet görmeye başladığı yaşta başlamış olmaktadır. Bunu yaş olarak rakamlara da döken İslâm Hukûkçuları bu konuda bir alt sınır, bir de üst sınır belirlemişler; alt sınırın altındakileri ergen saymamışlar; üst sınırı geçenleri ise, ergen olmadıklarını iddiâ etseler bile ergen saymışlardır. Alt sınır kızlarda dokuz, erkek çocuklarda on ikidir. Üst sınır ise, İmam-ı Azam Ebû Hanîfe'ye göre kızlarda on yedi, erkeklerde on sekiz; İmam-ı Mâlik'e göre her iki cins için on sekiz; Hanefî Fukahasından İmam-ı Ebû Yusuf ile İmam-ı Muhammed'e göre ise her iki cins için on beş yaştır.6 Büluğ çağını, Üstad Bedîüzzaman Hazretleri de ortalama on beşinci yaş olarak bildirmiştir.7

Demek mahşerdeki sorguda esas alınacak yaş, yaklaşık on beş yaştır. Bu yaşa giren çocuklarımız dînin emir ve yasaklarıyla mükelleftirler. Çocuklarımıza sorumluluklarını Peygamber Efendimiz'in (asm) "Müjdeleyiniz. Nefret ettirmeyiniz.

Kolaylaştırınız. Zorlaştırmayınız” 8 emri çerçevesinde hatırlatalım. İhmal ettiklerinde şefkatle ve sabırla onları teşvik edelim.